

Naročnina: enoletno 25 Din,
za inostranstvo 40 Din.Uredništvo:
Ljubljana, Knaflcova ulica 5. Telefon
št. 8122, 8123, 8124, 8125 in 8126
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telef.
št. 440.
Celje: Kocanova ulica 2. Telefon
št. 190.Rekopisi se ne vračajo.
— Oglasi po meriti. —

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica 54. Telefon št. 3122, 3123,
8124, 8125 in 8126.(Inseratni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica 4. Telefon št. 2492.Podružnica Maribor: Aleksandrova ce-
sta 13. Telefon št. 455.Podružnica Celje: Kocanova ulica 2.
Telefon št. 190.Računi pri pošti šek zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842. Praha čisto 78.180;
Wien Nr. 105.241.

Slovenska ljudska stranka prepovedana in razpuščena

Ista usoda je doletela tudi Slovensko kmetijsko stranko

Včeraj je ljubljanska policija dostavila glavnima tajništva obeh strank dekrete
o razpustu ter zapečatila njuno imovino

Ljubljana, 22. januarja.

Danes je policija izvršila formalni razpust SLS in SKS. Vlada je obe stranki proglasila za prepovedane. SLS kot plemensko-versko, SKS pa kot plemensko-ter je odredila v smislu čl. 3. zakona o zaščiti države njun razpust. Policijski organi so tekom popoldneva izvedli ta odlok, ki pomenja v političnem življenju slovenskega dela našega naroda historičen dogodek saj je bila SLS najmočnejša slovenska politična organizacija, ki je z vsemi sredstvi svojega verskega in plemenskega obeležja in z vsemi triki moderne organizacije in demagogije držala ogromno število slovenskih volilcev v svojih rokah ter po prihodu do moči z brezobzirnostjo ki je narodu povzročila mnogo občutne škode, čuvala in jačala svoje pozicije.

Kraljev manifest od 6. januarja je kot najvišje načelo vse državne politike svečano proglasil. Čuvanje narodnega in državnega edinstva. V izvajanju tega manifesta je bila v novi zakon o zaščiti države vnešena posebna odredba, ki izrecno prepoveduje vse politične stranke, ki nosijo versko ali plemensko obeležje, ter odreja njihov razpust. S tem so bile te stranke postavljene v isti red z raznimi prevratnimi političnimi organizacijami, le s to razliko, da se aktivno delovanje v prevratnih organizacijah v čl. 1. zakona o zaščiti države kvalificira kot najtežji zločin, kazniv s smrtjo ali do 20 letne ječe, dočim se udeleževanje v plemenskih in verskih strankah proglasa sicer tudi kot kaznjivo dejanje vendar pa naravno ne kot težak zločin. Čl. 3. namreč določa, da se kaznuje z zapornim do 1 leta in z globo do 10.000 Din vsak, kdor organizira, podpira ali postane član verske ali plemenske stranke. Seveda se ta kaz. določba ne more nanašati na udeleževanje v prepovedani stranki popreje, nego se je izvršil formalni razpust te stranke. V konkretnem slučaju velja torej, da je članstvo v organizacijah SLS kaznjivo šele od danes, ko je bil razpust dejansko izvršen.

Kakor javljajo iz Beograda, se je vlada odločila izvesti načeta kraljeva manifesta do kraja, ter je zato prišla do zaključka, da je treba razpustiti tudi vse na zunaj sicer kulturne ali gospodarske, a v stvari vendarle politične organizacije plemenskega in verskega značaja. Zakon o zaščiti države razpusta takih organizacij sicer direktno ne predpisuje, a vlada očitno smatra, da je v duhu zakona, ako se tudi taka društva prepovedo. Go.ovo je, da je težko ločiti, kdaj so posamezne organizacije izrazito verskega ali plemenskega značaja povsem nepolitične, odnosno politične. Vlada se je postavila na stališče, da sta »Orel« in »Hrvatski Sokol« izrazito plemenski in torej v svojem bistvu politični organizaciji, ki jih je treba razpustiti. Ako se razpust izvede, potem nastanejo glede članstva posledice čl. 3. t. j. članstvo pri takih organizacijah postane kaznjivo.

Z velikim zanimanjem pričakuje javnost odločitev vlade glede strank, ki niso prevratne, plemenske ali verske. V tem pogledu besedilo zakona ni povsem jasno. Čl. 4. pravi, da je ustanavljanje in obstoj že obstoječih »političnih društev, koja imadu drugi cili nego ona iz čl. 1. in 3., vezano na posebno dovoljenje velikega župana one oblasti, kjer ima »društvo« svoj glavni sedež. Če to dovoljenje v teku enega meseca ne bo izdano, je smatrati, da društvo ni dovoljeno in je potem članstvo pri takem društvu kaznjivo s kaznijo do 3. mesecev. Radi nejasnosti izraza »društvo«, ni mogoče točno reči, ali se nanaša ta določba tudi na stranke. V vladi prevladuje mnenje, da se nanaša in da morajo torej stranke, ki niso prepovedane, prositi za odobritev svojega nadaljnjega obstoja. To so tudi storile ter je m. dr. tudi glavni odbor SDS predložil velikemu županu v Beogradu svojo prijavo.

Odločitev bo padla, kakor se zadržuje, čimprej in s tem bo rešeno vprašanje, ali je smatrati v državi vse politično delo za sistirano, ali pa je strankam, ki stoje na programu narodnega in državnega edinstva, v gotovem ožjem okvirju nadaljnja aktivna eksistencija mogoča.

Ljubljana, 22. januarja.

Z današnjim intranjim beograjskim brzovlakom sta se vrnila iz Beograda dva slovenska velika župana, dr. Vodopivec v Ljubljano in dr. Schaubach v Maribor. Oba sta se mudila v Beogradu na poziv predsednika vlade in notranjega ministra generala Živkovića, od katerega sta dobila potrebna navodila glede razpusta plemenskih in verskih strank v Sloveniji, to je Slovenske ljudske stranke in Slovenske (bivše Samoštvo) kmetijske stranke. Glede splošne politike, ki se naj izvaja pod novim režimom v Sloveniji, sta dobila dva velika župana navodila, da mora biti politika strogo nacionalna ter imeti v vidu samo državne in narodne interese.

Za povratek velikega župana dr. Vodopivca je vladalo v Ljubljani veliko zanimanje, ker se je že vedelo, da pri nalogi o razpustu SLS. S kolodvor se je odpravil veliki župan dr. Vodopivec naravnost v velikožupansko palačo, kjer je sklical konferenco načelnikov svojih uradov ter jim dal instrukcije v smislu navodil notranjega ministrstva.

Po konferenci je pozval veliki župan direktorja ljubljanske policije dr. Guština, kateremu je dal nalog, da v smislu določb zakona o zaščiti države razpusti SLS in SKS. Prvo kot versko in plemensko, drugo kot plemensko stranko. Policijski direktor se je po kratki konferenci z velikim županom vrnil v svoj urad ter takoj izdal nalog, da se sestavijo dekreti o razpustu omenjenih strank in še tekom današnjega popoldneva vroče predstavnikom SLS in SKS, izvrši popis imovine, zapleni gotovina in zapečatijo tajniški prostori.

V tajništvu SLS je bilo že vse pripravljeno na razpust stranke. Že dopoldne so sneli napisno tablo na glavnem tajništvu, v tajniške prostore pa namestili razne druge pisarne. V glavnem tajništvu sta se naselila uprava in konzorcij »Slovenskega lista« (nedeljkove izdaje »Slovenca«), v ljubljansko tajništvo pa so namestili proračunski oddelki »Slovenca«. Prav tako so očistili arhiv ter odstranili vse spise in akte, ki bi mogli stranki kakorkoli kompromitirati. V tajništvu je ostalo le nekaj tiskovin in par volilnih imenikov.

V tajniških prostorih SKS

V smislu naročila policijskega direktorja sta se policijski nadsvetnik Alojz Geržinič ter revirni nadzornik Kek zgledala kmalu po 4. uri popoldne v tajništvo Slovenske kmetijske stranke v Kolodvorski ulici 7. V ulični sobi pritične hiše je uredništvo in uprava »Kmetijskega lista«, v sosednji dvorišni sobi pa tajništvo SKS. Ker so bila vrata tajništva zaklenjena, sta se policijska organa oglasila v redakciji »Kmetijskega lista«, kjer je bil pravkar navzoč tajnik SKS, bivši obl. poslanec g. Bukovec. Policijska organa sta mu pojasnila namen svojega prihoda, nakar so se podali v tajniške prostore. Ker stranka ni razpolagala z obsežnejšimi prostori, je bila policijska procedura kmalu končana. Policijska organa sta z g. Bukovcem izvršila popis imovine, se sejele iz pisalne mize in par stolov, nekaj spisov, kraljeve slike ter napisne tablice. Vsi ti predmeti so bili spravljani v predale velike pisalne mize, ki sta jo nato policijska organa zaprla in zapečatila. Stranka bo sporazumno s policijsko direkcijo določila osebo, ki bo hranila pod zakonito odgovornostjo vso imovino stranke.

Razpust SKS je bil s tem končan.

Dekret o razpustu SLS

Istočasno sta se policijski svetnik Viktor Kokalj in policijski uradnik Karol Pavlič oglašila v Jugoslovanski tiskarni, kjer se nahajalo tajniški prostori SLS. Poleg tajniškega oboja je bil navzoč tudi bivši narodni poslanec Kreinžar, ki je prisostvoval razpustu svoje stranke. Policijski svetnik Viktor Kokalj je navzočemu glavnemu tajniku Kosičku izročil sledeči.

Dekret policijske direkcije

Pov. br. 244/1.

Načelnstvu Slov. ljudske stranke v roke gospoda dr. Marka Natlačiča na all njegovega namestnika v Ljubljani.

Ker je Slovenska ljudska stranka po čl. 3. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi z dne 6. januarja 1929, Uradni list št. 5 z

dne 17. januarja 1929 zabranjena in razpuščena. Vas kot predstavnik stranke vam, da omogočite mojemu odposlancu, g. polic. nadsvetniku Alojziju Geržiniču popis celokupne imovine Slovenske ljudske stranke, da mu izročite ves denar v gotovini in vrednostne papirje proti potrdilu, nadalje, da izročite vse ostalo premoženje in nepremakljivo imovino SLS na čuvanje pod zakonito odgovornostjo skrbniku, ki ga bom določil sporazumno z Vami.

Vam Vas, da mi takoj predlagate primerno osebo, ki bi prevzela posle oskrbnika.

Policijski direktor: dr. Guštin s. r.

Nato se je vršil komisijski popis strankine imovine. Kot tak je bil deklariran del v prostorih se nahajajočega inventarja, razni tajniški spisi in seznami. V blagajni so našli 6.30 Din gotovine. Napisne tabele in druge slične predmete je oseba tajništva že dopoldne odstranila.

Nepremičnin stranka kot taka ni imela. Po komisijskem popisu imovine, ki je bila spravljena v omare in pisalne mize, so policijski organi sestavili zapisnik. Bivši tajniški prostori niso bili zapečateni. Skrbnik zaplenjene imovine bo do ločen naknadno. Vsa procedura je trajala približno pol ure. S tem je bila Slovenska ljudska stranka formalno uradno proglašena za razpuščeno.

Razpust SLS in SKS na štajerskem

Maribor, 22. januarja, d. Danes je tukajšnje tajništvo SLS izvršilo likvidacijo. To se je zgodilo z ozirom na razpust SLS, ki je bil danes izvršen v Ljubljani. V Mariboru je, kakor znano, imela SLS svoje obščno tajništvo, ki je obsegalo mariborsko oblast. Z razpustom SLS je smatrati za razpuščene tudi vse okrožne, okrajne in krajevne organizacije klerikalne stranke ter njena strokovna udruženja. Ravno tako je smatrati za razpuščene tudi vse organizacije SKS na štajerskem.

Kaj bo z ostalimi strankami

Beograd, 22. januarja, p. V notranjem ministertvu se vršijo danes konference, kako postopati s strankami ki po zakonu niso prepovedane in razpuščene. Kakor smo že poročali, se glede teh strank pojavljajo razna mišljenja. Prevladuje za enkrat naziranje, da te stranke sicer niso prepovedane, ker ne zasledujejo ciljev, ki bi bili v direktnem nasprotju s kraljevim programom, vendar da bi trebal na njihove programe, ki niso v skladu z današnjim stanjem v državi, njihovo nadaljnje aktivno delovanje začasno ustaviti. Odločitev še ni padla ter se pričakuje za jutri. V poštevh prihajajo poleg obeh srbskih strank, radikalne in demokratske, še zemljoradniška, socialistična in samostojna demokratska, ki edine sedaj še obstajajo.

Razpusti političnih organizacij po drugih pokrajinah

Sarajevo, 22. jan. r. Včeraj so bili v smislu čl. 3. zakona o zaščiti javne varnosti razpuščeni vsi odseki bivše JMO. S tem so prenehali obstojati delovni odbor, krajevni odbor in vsi podobodbi. Prevzeta gotovina in arhivi so bili položeni na sodišču, dokler ne bo imenovan skrbnik. Istočasno je bil razpuščen tudi krajevni odbor bivše HSS.

Split, 22. jan. n. Danes dopoldne je policija izvršila razpust tukajšnjih organizacij HSS, federalistične stranke in hrvatske klerikalne stranke. Prostori so bili zapečateni brez incidentov.

Sisak, 22. jan. n. Danes je policija zapečatila in popisala inventar organizacije radičevske, klerikalne in federalistične stranke.

Sušak, 22. jan. n. Danes je policija zapečatila prostore odnosno obvestila o razpustu njihovih strank tukajšnje organizacije HSS in federalistične stranke.

Prepoved hrvatskih skavtov ukinjena

Osijek, 22. januarja. Tukašnja policija je pred dnevi prepovedala nadaljno delovanje »Hrvatskega skavtskega tuga«. Prepoved je bila motivirana z novim položajem v državi. Danes je policija razveljavila prvotno prepoved ter pozvala skavtsko organizacijo, da lahko še nadalje deluje.

Tudi „Orel“ in „Hrvatski Sokol“ razpuščena?
Kot plemensko politične organizacije

Beograd, 22. januarja p. Vlada je odločena izvršiti kraljev program narodnega in državnega edinstva v vseh konsekvencah. Zato se zadržuje, da bo prihodnje dni razpustila tudi vse formalno sicer nepolitične, a stvarno ipak plemensko-politične organizacije, pred-

vsem telovadno zvezo »Hrvatski Sokol« in slovenskega klerikalnega »Orla«. Razen tega bo razpuščenih več manjših plemensko-političnih organizacij. Tozadevne odredbe ministra notranjih del bodo izdane še tekom tega tedna.

Škofovske intervencije v Beogradu

Ponovna konferenca z ministrom ver — Vlada se bavi z mislijo
skorajšnjega izenačenja koledarjev — Patrijarh Dimitrije pri ministrih

Beograd, 22. januarja p. Jugoslovanski škofi, ki se mude že dva dni v Beogradu, so danes ponovno posetili ministra ver ter zopet imeli z njim daljšo konferenco. Del časa so se posvetovali tudi z dr. Korošem in s papeškim nuncijem. Popoldne so bili škofi sprejeti v avdienci pri kralju.

Poleg interkonfesionalnega zakona, ki je sedaj najaktualnejši, gre pred vsem tudi za sklenitev konkordata z Vatikanom in za izenačenje koledarja, da bi se na ta način odpravili brezkončni prazniki, ki zelo ovirajo celokupno gospodarsko in javno življenje. To-

zadevno se je vršila danes daljša konferenca med ministrom ver in univ. prof. dr. Milenkovičem, znanim strokovnjakom za koledarska vprašanja. Že od prej obstoja načrt za izenačenje koledarja. Ta načrt je bil tudi že odobren od pravoslavne sinode povodom zasedanja v Karlovcu. Sedaj bo na podlagi tega načrta sestavljen zakonski predlog, ki bo uredil tudi to pereče vprašanje. V zvezi z vsemi temi problemi je bil tudi današnji poset pravoslavne patrijarha Dimitrija pri ministru ver in zunanjim ministru dr. Kumanudiju.

Glavne naloge novega režima

Z decentralizacijo in liberalizmom k narodnemu in teritorijalnemu
edinstvu Jugoslavije — Nova ustava naj sankcionira samo, kar obstoja kot stvarnost — Sedanji režim bo trajal dalj časa

Beograd, 22. januarja r. Današnje »Vreme« objavlja uvodnik pod naslovom »Nova pota in vzvišeni cilji«, kjer pravi med drugim:

»Sedanji režim je bil obeležen tako od Nj. Vel. kralja, kakor od predsednika vlade Pere Živkovića kot izraz nujnosti, kot posledica specialnih razmer, v katerih se nahajala naša država zadnja leta. Režim si je postavil veliko nalogo, da organizira našo državo, da ji da prirodno in moderno obliko, v kateri bodo prišle do izraza vse tvorne lastnosti našega naroda v vseh krajih in ki bo hkrati varovala popolno narodno in državno edinstvo. Režim je prehodil in bo trajal do završitve svoje misije.

»Naša naloga je, da pripravimo decentraliziran in liberalen režim, ki na bo obenem ščitil duhovno in teritorialno edinstvo Jugoslavije, to so kraljeve besede uredniku »Matina«, s katerimi je izražen ves program sedanjega režima. Z ukinjenjem ustave in parlamenta kakor tudi vsega onega, kar je s tem v zvezi, so odstranjene vse zapreke za ustvaritev tega velikega cilja. Razbita je oblika, ki je ovirala, da se reši vsebina.

Vse delo vlade Pere Živkovića je usmerjeno to stran. Vlada se trudi, da predvsem odstrani zapreke in da likvidira staro težko stanje, popravlja, s tem negreške prejšnjih parlamentarnih vladavin. Vse, kar dosedanja

vlada dela, je samo pripravljalo delo za ustvaritev ene glavne naloge, ki si jo je postavil kralj. Zakoni in ukrepi, ki se sedaj sprejemajo, naj predvsem uvrstijo režim, ki je izraz razpoloženja vsega našega naroda. Ti ukrepi naj omogočijo čim pravilnejše in hitreje delovanje tega režima. Izločanje uprave in finančno ozdravljenje države so najbližje naloge vlade, kar bo omogočilo izvedbo vsega njenega do zadnje podrobnosti preračunjenega načrta.

Nova ustava naj sankcionira samo to, kar obstoja kot stvarnost in kar se je v praksi pokazalo, da je dobro. Popolne in stabilne so samo one ustave, ki obstojajo v narodnem in državnem življenju kot stvarnost. Dosedanja ustava je obstajala večinoma samo na papirju in se je imela šele naknadno izvesti. Ker pa ni odgovarjala realnim razmeram v državi, je bila neizvedljiva in zapreka za pravilno delovanje državne življenja. Tudi zakon, ki jih je parlament sprejel na podlagi te ustave, se niso mogli izvršiti, ker niso odgovarjali narodni zavesti in potrebam.

Delo sedanje vlade je predvideno v etapah. Veliko delo, ki ga hoče izvršiti, ni izvršljivo preko noči. Zato je predviden daljši rok sedanjemu režimu. Trajal bo dotle, da bo ustvarjen program, ki je obeležen z manifestom in izjavami Nj. Vel. kralja. Kako dolgo bo to trajalo časovno, še ni mogoče reči.

Konec slovenskega šampanjca

Važna konferenca pri zunanjem ministru — Vraščanje inozemskega
posojila postaja zoget aktualno — Posebna zaščita francoskih vin — Trgovinska pogajanja s Španijo

Beograd, 22. januarja p. Danes dopoldne se je vršila v kabinetu zunanjega ministra dveurna konferenca med zunanjim ministrom dr. Kumanudijem, finančnim ministrom dr. Švrliju in ministrom za trgovino dr. Mažuraničem. Razpravljali so o treh važnih problemih, ki so na dnevnem redu inozemskega posojila. V Beogradu se medu tudi zastopnik londonske finančne skupine Rotschilda, s katero so se že lanko leto vršila pogajanja za naletje trinajst-milijardnega posojila. To vprašanje postaja zoget aktualno.

Prav tako je velike važnosti podpis trgovinske pogodbe s Francijo. Na današnjem sestanku v kabinetu zunanjega ministra je

bilo sklenjeno, da odpotuje trgovinski minister dr. Mažuranič v Pariz, kjer bo prihodnje dni na svečan način izvršen podpis pogodbe. Najbolj sporno je bilo vraščanje uvo za francoskih vin. Po dolgotrajnih pogajanjih je bil končno dosežen sporazum tako, da je šla naša država Franciji pri uvozu francoskih vin toliko na roko, da določa pogodba zaščito francoskih vin. Tako se bo po uveljavljenju trgovinske pogodbe smelo prodajati pod imenom šampanjca samo vino iz Champagne, ne pa več domače šumeče vi no Carina je določena za francoska vina na 56 zlatih frankov za 100 kg.

Kar se tiče trgovinskih pogajanj s Španijo, bodo pričela v nakraščem času. Naša vlada je izrazila željo, da bi bila pogodba s Španijo na svečan način podpisana povodom otvoritve mednarodne razstave v Barceloni dne 15. maja.

Intervencije pri oblasteh prepovedane

Beograd, 22. januarja. Danes je predsednik vlade in minister notranjih del razposlal vsem velikim županom naredbo, ki prepoveduje vse intervencije in posredovanja pri upravnopolitičnih oblastvih. Uradni, ki naj v teh uradih sprejemajo državljane uljudno, naj jim dajejo nasvete in navodila, kako in kje naj opravijo svoje zadeve. Tudi naj skrbje za to, da opravljajo svoje posle čim hitreje. S tem postopkom naj se izključijo vse intervencije in posredovanja, ki se vrše na škodo državne oblasti in prebivalstva, ker je znano, da so ta posredovanja večinoma plačana.

Podpis razzodiščne pogodbe z Ameriko

Beograd, 22. januarja p. Iz Washingtona poročajo, da je bila danes podpisana razzodiščna in poravnalna pogodba med našo državo in Ameriko. Za našo je podpisal pogodbo naš poslanik v Washingtonu, za ameriško vlado pa ameriški zunanji ministere »ellogg«.

Poljsko odlikovanje zunanjega ministra

Beograd, 22. januarja p. Predsednik poljske republike je odlikoval z redom Polonia restituta I. stopnje zunanjega ministra dr. Vola Marinkovića in s istim redom II. stopnje dr. Aleksandra Bodila, direktorja trgovinskega oddelka zunanega ministrstva in poslanca svetnice.

